

SPRÁVA O PLNENÍ ÚLOH KONZULÁRNEJ SLUŽBY SR V ROKU 2022

1. VÝCHODISKÁ HODNOTENIA

Činnosť konzulárnej služby SR sa po predchádzajúcom období pandémie COVID-19 v plnom rozsahu vrátila do osobného kontaktu s verejnosťou. V praxi sa to prejavilo zvýšeným záujmom o tie činnosti, ktoré si vyžadovali osobnú prítomnosť žiadateľa a ktoré boli v predchádzajúcich rokoch obmedzené. Najviac konzulárnych služieb bolo v hodnotenom období poskytované slovenským občanom v agende matričných a cestovných dokladov. Poklesol dopyt po službách v oblasti poskytnutia pomoci v núdzi a informácií. V dôsledku zrušenia cestovných obmedzení sa zvýšila mobilita občanov aj cudzincov. Na výraznom náraste počtu žiadostí o vízum sa podieľali uvoľnené cestovné opatrenia, vypuknutie vojnového konfliktu na Ukrajine a prudký rast záujmu významných investorov v SR o pracovnú silu z tretích krajín juhovýchodnej a strednej Ázie.

Občanom SR bola **poskytovaná konzulárna ochrana v plnom rozsahu** v súlade s vnútroštátnou legislatívou a *acquis* EÚ. Pri výkone konzulárnych činností a komunikácii s klientmi bol kladený **vysoký dôraz na včasnosť, empatiu a profesionalitu poskytovaných služieb a zvyšovanie ich klientskeho štandardu**. V rámci pokračovania „klientsky priateľských“ riešení bol, po zavedení bezhotovostných platieb prostredníctvom POS terminálu a softvérovej pokladne na legalizačnom úseku konzulárneho odboru MZVEZ SR (ďalej len „KONZ“), spustený pilotný projekt na využitie platobného terminálu na vybraných ZÚ. Doterajšie skúsenosti vybraných ZÚ potvrdzujú, že klienti vnímajú zavedenie terminálu pozitívne.

Konzulárna služba v roku 2022 okrem iného:

- osvedčila **42 547 listín, kópií, podpisov a prekladov** (pokles o 4 579);
- vybavila **23 169 žiadostí o vydanie cestovného pasu** (nárast o 520), **7 488 žiadostí o vydanie občianskeho preukazu** (nárast o 126), **666 žiadostí o vydanie vodičského preukazu** (nárast o 101) a **3 672 žiadostí o vydanie náhradného cestovného dokladu** (nárast o 384);
- zrealizovala **12 536 úkonov matričnej agendy** (nárast o 3 693);
- zaevidovala **4 997 osobných dokladov a vecí, stratených** v zahraničí občanmi v SR (pokles o 52);
- riešila **2 308 prípadov štátnoobčianskej agendy** (pokles o 233);
- spracovala **1 297 žiadostí o Výpis z registra trestov** Generálnej prokuratúry SR (nárast o 1);
- zaregistrovala **1 356 oznámení o trestnej činnosti občanov SR** v zahraničí (nárast o 73);
- riešila **1 099 úmrtí slovenských občanov** (pokles o 7);
- pomáhala **271 raneným a hospitalizovaným** občanom SR (nárast o 7);
- **zosobášila** v zahraničí **21 párov** (nárast o 11);
- spracovala **20 797 žiadostí o víza** (nárast o 11 503) a udelila **17 012 víz** (nárast o 8 647);
- poskytla **pomoc v núdzi v 7 589 prípadoch** (pokles o 9 783);
- odpovedala na **198 625 e-mailových dožiadaní** (pokles o 1 340);
- vybavila prostredníctvom **Konzulárneho informačného centra 8 004 telefonických dožiadaní** (pokles o 10 026);
- spracovala **2 169 žiadostí o prechodný a trvalý pobyt** (pokles o 84).

Z porovnania vyššie uvedených vybraných konzulárnych úkonov s predchádzajúcim rokom **bol zaznamenaný nárast v počte konzulárnych podaní** (žiadosti o cestovné pasy,

občianske a vodičské preukazy, náhradné cestovné doklady, podania v rámci matričnej agendy, výpis registra trestov, oznámenie o trestnej činnosti, zranenia a hospitalizácie občanov, sobáše v zahraničí). Enormný nárast bol zaznamenaný vo vízovej agende (prijaté žiadosti o víza a udelené víza).

Správa sumarizuje výsledky dosiahnuté sieťou **76** konzulárnych pracovísk zastupiteľských úradov SR a konzulárnym odborom MZVEZ SR pri poskytovaní konzulárnej ochrany, asistencie, pomoci a služieb. Vzhľadom na skutočnosť, že ZÚ nie sú informované o všetkých udalostiach, ktoré sa týkajú slovenských občanov v zahraničí (napr. presný počet hospitalizovaných osôb, počet úmrtí, odňatých detí, trestne stíhaných osôb a pod.), správa **obsahuje hodnotenie len tých údajov, o ktorých majú ZÚ a KONZ poznatky.**

Na konzulárnych úsekoch **76** ZÚ bolo v hodnotenom období systemizovaných **90 diplomatických miest.** Počet konzulov bez kumulácie bol **25** (3 nevykonávali činnosť – Moskva - neobsadené, Rijád - neobsadené, Sydney – v zastúpení na ZÚ Canberra), **65 zamestnancov s výkonom konzulárnej agendy v rámci ďalších kumulovaných funkcií** (zastupovanie vedúceho ZÚ, politická agenda, kultúrna a ekonomická diplomacia, hospodársko-finančná agenda, bezpečnostno-komunikačná agenda, a pod.), z toho v troch prípadoch priamo vedúci ZÚ (2 veľvyslanci a 1 generálny konzul). Do plnenia úloh konzulárnej služby bolo zapojených **7 konzulárnych úradníkov** - administratívno-technických zamestnancov (z toho dvaja v kumulácii a jedno dočasne neobsadené miesto), 65 zmluvných síl v rozsahu 47,88 úväzkov a 56 miestnych síl v celkovom rozsahu 47,2 úväzkov. Z dôvodu zrušenia ZÚ konzulárne služby prestali poskytovať ZÚ Addis Abeba k 31. marcu 2022, ZÚ Kuvajt k 31. júlu 2022 a ZÚ Canberra k 31. decembru 2022. Zriadený ZÚ Rijád zatiaľ nevykonáva konzulárnu činnosť a nový GK Sydney v zastúpení vykonával konzulárnu činnosť v priestoroch ZÚ Canberra.

Súčasťou siete ZÚ SR, ktoré sa podieľajú na poskytovaní pomoci a služieb, sú aj **konzulárne úrady vedené honorárnymi konzulárnymi úradníkmi** (ďalej len „HKÚ“). **K 31. 12. 2022 pôsobilo vo svete spolu 191 HKÚ, z ktorých niektorí sú poverení výkonom vybraných konzulárnych funkcií** (osvedčovaním podpisov a kópií a vydávaním náhradných cestovných dokladov). HKÚ tiež poskytujú súčinnosť veľvyslanectvám a generálnym konzulátom SR v oblasti konzulárnej asistencie občanom SR.

2. KONZULÁRNA OCHRANA

Konzulárna ochrana je zákonom o zahraničnej službe definovaná ako súbor opatrení, úkonov a konaní, ktorými zastupiteľské úrady zabezpečujú **podporu, pomoc a ochranu v núdzi a v krízovej situácii.** Vysoký počet ciest občanov SR do zahraničia, spolu s početnou komunitou slovenských občanov žijúcou v rôznych štátoch sveta, sa úmerne premieta do počtu žiadateľov o konzulárnu ochranu. V štandardných cestovateľských podmienkach evidujú ZÚ najviac prípadov konzulárnej ochrany v období letnej a zimnej turistickej sezóny, kedy je prirodzene najvyšší počet občanov v zahraničí. Záujem o konzulárnu ochranu sa zvyšuje aj v prípadoch, kedy vznikajú vo svete krízové situácie spôsobené prírodnými katastrofami (zemetrasenia, výbuchy sopiek, požiare, povodne a pod.), vojenskými konfliktami, teroristickými činmi a pod. Vo väčšine prípadov ide o lokálne udalosti. **Pomoc v núdzi** bola v roku 2022 poskytnutá občanom SR v **7 589 prípadoch** (pokles o 9 783 prípadov v porovnaní s rokom 2021).

ZÚ Kyjev v deň začatia ruskej vojenskej agresie na Ukrajine s asistenciou HKÚ SR v Odesse operatívne zabezpečil transport z Odesy cez Moldavsko do Rumunska pre 18 občanov SR vrátane 6 ťažko zdravotne postihnutých detí. Na ZÚ Kyjev našlo útočisko 13 osôb, z nich 11 občanov SR, 1 občianka RO a 1 občianka FR, ktorým bola poskytnutá pomoc vo forme stravy, základných hygienických potrieb a pod.

ZÚ Kišiňov v súvislosti s agresiou Ruska proti Ukrajine v spolupráci s OKRM aktívne a operatívne poskytoval súčinnosť a nadštandardnú pomoc pri evakuácii slovenských diplomatov, občanov SR a iných krajín z Kyjeva cez územie Moldavska do SR, skupine detí z Prešova (časť z nich s postihnutím) z Odesy na moldavsko-rumunskú hranicu a asistenciu občanovi SR a sprevádzajúcej maloletej osobe, ktorí boli zadržaní z dôvodu podozrivých aktivít na území Podnesterska.

ZÚ Moskva riešil prípady konzulárnej asistencie občanom SR v súvislosti s rušením letov v dôsledku zavádzania sankcií EÚ voči RF. V marci 2022 ZÚ bol nápomocný štyrom občanom SR pri opustení územia RF repatriačnými letmi zorganizovanými ZÚ Maďarska a ZÚ Bulharska.

MZVEZ SR KONZ v spolupráci s príslušnými orgánmi (CIPC) a ZÚ Moskva pokračovali v riešení prípadu maloletej E.H., ktorá bola premiestnená do RF.

GK Užhorod poskytoval pomoc pri prekračovaní UA – SR hraníc vzhľadom na preťažené hraničné priechody z dôvodu migrácie z územia Ukrajiny v súvislosti s vojenským konfliktom. Vo veľkej miere poskytoval súčinnosť dodávateľom humanitárnej pomoci na Ukrajinu.

ZÚ Atény poskytol v júni 2022 súčinnosť 171 dovoľenkárom zo SR, ktorí uviazli na letisku cca 20 hodín. ZÚ Atény v súčinnosti so SACKA na webinári 24. mája 2022 zaškolil delegátov 23 slovenských cestovných kancelárií o správnom postupe pri riešení konzulárnych prípadov.

ZÚ Podgorica poskytol konzulárnu asistenciu 37 (z toho 25 maloletým) členom detského folklórneho súboru Prvosienka z Banskej Bystrice, ktorí boli v dôsledku otravy jedlom prevezení do nemocnice.

ZÚ Sarajevo poskytol konzulárnu asistenciu pri zabezpečení prevozu občianky SR so život ohrozujúcimi zdravotnými problémami do SR.

GK New York poskytol konzulárnu asistenciu v prípade prevozu maloletého S.J., ktorý bol dlhodobo hospitalizovaný v USA.

ZÚ Bukurešť po vypuknutí vojny na Ukrajine poskytol pomoc pri evakuácii 20 občanov SR so 6 postihnutými (imobilnými) deťmi z Odesy a asistenciu pri transportoch diplomatických konvojov ZÚ SR z Kyjeva.

ZÚ Jakarta dlhodobo poskytoval konzulárnu asistenciu občianke SR a jej maloletej dcére, unesenej otcom do Indonézie.

GK Šanghaj poskytoval súčinnosť v prípade zadržaného študenta s psychickými problémami, ktorý čelí obvineniu z ťažkého ublíženia na zdraví a toho času je väzobne stíhaný v ČĽR.

ZÚ/GK Brusel sa veľmi intenzívne zaoberal prípadom vyšetovania úmrtia J.Ch., ako aj poskytovaním súčinnosti v súvislosti s vyšetovaním tejto tragickej udalosti.

2.1. Nefinančná pomoc v núdzi

Nefinančná konzulárna pomoc predstavuje komplex opatrení, ktorými ZÚ zabezpečujú riešenie núdzového stavu, v ktorom sa občania SR ocitnú v zahraničí. Takmer všetky žiadosti našich občanov o poskytnutie pomoci spadali do tejto kategórie konzulárnej asistencie. **V roku 2022 poskytovalo nefinančnú pomoc 50 ZÚ v 7 586 prípadoch** (v roku 2021 v 17 368 prípadoch, v roku 2020 bolo evidovaných 39 604 prípadov, čo súviselo s prepuknutím pandémie a organizovanými repatriáciami). Najvyšší počet prípadov poskytnutia nefinančnej pomoci v núdzi zaznamenali **ZÚ Londýn (4 040), Berlín (467), Budapešť (382), Madrid (382) a Praha (285)**.

Rovnako ako v minulých obdobiach, sa aj v roku 2022 veľká časť občanov dožadovala zabezpečenia intervencie v prípadoch, ktoré boli mimo zákonných kompetencií konzulárnej služby (napr. pomoc vodičom kamiónov pri vybavovaní oslobodenia od pokút za dopravné priestupky, riešenie krádeží, úhrada nákladov za poskytnuté zdravotnícke služby a pod.).

2.2. Finančná pomoc v núdzi

V roku 2022 bola poskytnutá **návratná finančná pomoc v núdzi 3 občanom SR**, v jednom prípade **ZÚ Tirana a v dvoch prípadoch ZÚ Brusel** (v roku 2021 bola poskytnutá návratná finančná pomoc v núdzi 4 občanom, v roku 2020 32 občanom, pričom tento vysoký počet priamo súvisel s prvou fázou pandémie COVID-19). Išlo o prípady, v ktorých nebolo možné zabezpečiť finančné prostriedky na návrat do SR využitím medzinárodného finančného transferu.

Väčšina občanov SR, ktorí sa v zahraničí dostanú do finančnej tiesne, dokáže vyriešiť svoju situáciu prostredníctvom finančného transferu (napr. Western Union) od rodiny alebo známych.

2.3. Ochrana práv maloletých v zahraničí

Agenda ochrany práv maloletých v zahraničí je najcitlivejšou oblasťou činnosti konzulárnej služby vzhľadom na emocionálny aspekt, právny, politický a sociálny rozmer a mediálnu exponovanosť (osobitne v prípadoch tzv. rodičovských cezhraničných únosov detí).

Úloha ZÚ spočíva v súčinnosti a sprostredkovaní dožiadaní slovenských súdov, Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže (ďalej len „CIPC“) a ďalších slovenských orgánov vo vzťahu k príslušným úradom štátov pôsobnosti ZÚ. Miera zapojenia ZÚ do riešenia prípadov závisí od toho, či daná krajina je zmluvnou stranou Haagskych dohovorov o právnej ochrane maloletých (Dohovor o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práva povinností a opatrení na ochranu dieťaťa, Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí a Dohovor o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny). V signatárskych štátoch Haagskych dohovorov preberá kompetencie v riešení prípadu CIPC, ktorému ZÚ poskytujú súčinnosť. V štátoch, ktoré nie sú zmluvnými stranami zmienených dohovorov, prípady ochrany maloletých riešia priamo ZÚ a KONZ v úzkej súčinnosti s CIPC.

Možnosti ZÚ limituje výber práva v oblasti ochrany maloletých, ktorý je v signatárskych krajinách ustanovený ako právo štátu obvyklého pobytu dieťaťa.

Úkony konzulárnej služby sú vždy vykonávané s cieľom naplnenia najlepšieho záujmu dieťaťa. Základný postup ZÚ je vo všeobecnosti upravený v príslušných článkoch Konzulárnej smernice č. 47/2021 zo dňa 16. júla 2021 (ďalej len „konzulárna smernica“), avšak vzhľadom na špecifiká každého jednotlivého prípadu je potrebné vychádzať zo znalostí teritória a spôsobu uvažovania a konania miestnych orgánov. Pri výkone tejto agendy je mimoriadne dôležité prispôbovať spôsob konania nielen platným právnym predpisom v prijímajúcej krajine, ale aj miestnym kultúrnym zvyklostiam a konkrétnym podmienkam každého jednotlivého prípadu. Ak sú prípady v štádiu priameho riešenia s úradmi prijímajúceho štátu, ich medializácia a politizácia neprospieva k efektívnemu a nestrannému procesu. Problematika maloletých je svojim vysokým emocionálnym potenciálom veľmi atraktívna pre médiá a má vysoký potenciál na vytĺkanie politického kapitálu. Riešeniu prípadu to nepomôže, ale pôsobí kontraproduktívne a ešte viac obmedzuje limitované možnosti konzulárnej služby na dosiahnutie stavu, ktorý je v najlepšom záujme dieťaťa.

Pri zabezpečení ochrany práv maloletých v zahraničí **poskytovali ZÚ v roku 2022 súčinnosť v 172 prípadoch, čo predstavuje nárast oproti roku 2021, kedy bolo riešených 155 prípadov.**

Najrozsiahlejšia agenda ochrany práv maloletých sa týkala ZÚ Praha (67 evidovaných prípadov) a ZÚ Viedeň (59), ďalej ZÚ Budapešť (6), ZÚ Londýn (5), ZÚ Bern (5), GK Mníchov (5), ZÚ Paríž (4), ZÚ Haag (4), ZÚ Rím (3).

2.4. Odobratie maloletých rodičom rozhodnutím úradov cudzích štátov

V hodnotenom období ZÚ registrovali **84 prípadov** odobratia maloletých rodičom rozhodnutím príslušných orgánov štátov akreditácie. Najviac prípadov evidoval ZÚ Londýn (34), ZÚ Viedeň (23), ZÚ Haag (15), ZÚ Praha (5), ZÚ Štokholm (1), ZÚ Rím (2), GK Mníchov (2), GK Krakov (2).

2.5. Obete obchodovania s ľuďmi

ZÚ v zahraničí spolupracujú v danej problematike so Slovenskou katolíckou charitou, ktorá zabezpečuje služby prednávratovej asistencie a asistovaných dobrovoľných návratov pre Ministerstvo vnútra SR na základe zmluvy o poskytovaní služieb. ZÚ postupujú podľa metodiky s cieľom zabezpečenia jednotného postupu. Prípady podozrenia na obchodovanie s ľuďmi riešili ZÚ v roku 2022 v 3 prípadoch, v predchádzajúcom roku v 6 prípadoch a v roku 2020 v 7 prípadoch.

ZÚ	Počet potenciálnych obetí	Pohlavie/vek	Forma vykorisťovania
Berlín	1	žena/17	prostitúcia
Haag	1	žena/20	sexuálne zneužívanie
Londýn	1	muž/50	nevoľníctvo, nútená práca

Postup zastupiteľských úradov v prípade podozrenia na obchodovanie s ľuďmi je zaradený aj do vzdelávacích aktivít konzulov pripravujúcich sa na vyslanie ako samostatná problematika. S cieľom zlepšiť identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi na území SR i v zahraničí, osobitne medzi zraniteľnými skupinami, konzulárny odbor poskytol ZÚ aktuálne metodické materiály.

2.6. Trestná činnosť občanov SR

Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch upravuje právo cudzinca zadržaného v zahraničí na kontakt so svojím ZÚ. Príslušné orgány štátu, v ktorom bol cudzinec zadržaný, sú povinné informovať o jeho zadržaní, uväznení, vzatí do väzby, alebo inom obmedzení jeho osobnej slobody len v prípade, ak o to sám požiada alebo vyjadrí súhlas s informovaním zastupiteľského úradu. Z uvedeného dôvodu nemusia ZÚ disponovať presnými údajmi o počte zadržaných občanov SR v krajinách akreditácie.

V roku 2022 boli ZÚ informované o 1 356 prípadoch trestnej činnosti či podozrenia zo spáchania trestnej činnosti občanmi SR v zahraničí. Aj napriek skutočnosti, že oproti roku 2021, kedy bolo evidovaných 1 283 prípadov, ide o mierny nárast, je potrebné tento údaj brať s rezervou, nakoľko veľké množstvo zadržaných či odsúdených občanov SR nemá záujem o informovanie slovenských úradov o obmedzení svojej osobnej slobody. **ZÚ Londýn bol vyrozumený o trestnej činnosti v 668 prípadoch** (725 v roku 2021), ZÚ Praha v 131 prípadoch (146 v roku 2021), ZÚ Budapešť v 116 prípadoch (77 v roku 2021) a ZÚ Viedeň v 67 prípadoch (49 v roku 2021).

2.7. Zranenia, úrazy a hospitalizácie

V roku 2022 informovali ZÚ celkom **o 271 prípadoch zranení a hospitalizácií slovenských občanov v zahraničí, čo predstavuje v porovnaní s predchádzajúcim rokom mierny nárast** (264 prípadov v roku 2021). Najčastejšie túto agendu spracovával **ZÚ Praha (66)**, Budapešť (17), Berlín (16), Viedeň (13), Londýn (12) a Záhreb (11).

ZÚ vo väčšine vystupujú pri riešení prípadov zranení a hospitalizácie ako sprostredkovateľ medzi zdravotníckymi zariadeniami a príbuznými hospitalizovanej osoby, v nemalej miere pri komunikácii s nemocničným personálom aj ako tlmočníci.

Údaje o počte zranených a hospitalizovaných osôb nie sú úplné, nakoľko orgány prijímajúcich štátov sú povinné poskytnúť informácie diplomatickým a konzulárnym úradom cudzích krajín iba v prípade, ak o to dotknutá osoba požiada, alebo ak nie je možné s ňou komunikovať vzhľadom na povahu ochorenia či zranenia a zdravotnícke zariadenie nedisponuje kontaktom na blízke osoby. V mnohých prípadoch si dotknuté osoby výslovne neželajú informovať príbuzných alebo tak urobia samostatne a asistenciu zastupiteľského úradu nevyžadujú.

2.8. Úmrtia

ZÚ informovali v roku 2022 o úmrtí 1 099 občanov SR (1 106 v roku 2021). Počet zaznamenaných úmrtí občanov SR v zahraničí sa oproti predchádzajúcemu roku mierne znížil (o 7). **Z uvedeného počtu informoval ZÚ Praha o 747 úmrtiach**, Londýn o 72 úmrtiach. Nasledujú ZÚ Viedeň (33), Mníchov (31) Berlín (30) a Budapešť (14).

Väčšina prípadov sa týkala úmrtí občanov SR s dlhodobým či trvalým pobytom v zahraničí. Najviac úmrtí je evidovaných v Českej republike, pričom väčšinu predstavujú prirodzené úmrtia (staroba, ochorenia).

V prípade získania informácie o úmrtí je úlohou konzulárnej služby zabezpečiť vyrozumienie príbuzných či blízkych zosnulého a informovať ich o skutočnostiach nevyhnutných na prepravu telesných pozostatkov do SR alebo spôsobe zabezpečenia pohrebu v štáte, v ktorom zomrel. Bežne sa vyskytujú prípady, keď príbuzní odmietli financovať prevoz telesných pozostatkov na Slovensko a ZÚ sprostredkoval kontakty s príslušnými úradmi v krajine, ktoré zosnulých občanov SR obvykle spopolnili a pochovali na náklady samospráv, v obvode ktorých došlo k úmrtiu. Ak občan SR zomrel na území štátu, ktorý nie je signatárom dohovoru o preprave tel zosnulých, vystavuje ZÚ sprievodný list na prepravu telesných pozostatkov. **V roku 2022 vystavili ZÚ celkovo 97 sprievodných listov**, čo je oproti roku 2021 takmer dvojnásobok. Najviac sprievodných listov vystavil v roku 2022 **ZÚ Londýn (66)**.

3. KONZULÁRNE FUNKCIE

3.1. Osvedčovanie písomností, podpisov a prekladov

Najčastejšie vyžadovanou službou poskytovanou konzulárnymi úsekmi ZÚ v roku 2022 bolo osvedčovanie listín, podpisov, kópií a prekladov. Na zabezpečovaní tejto agendy sa podieľali všetky ZÚ poverené výkonom konzulárnych funkcií. **V roku 2022 vykonali ZÚ spolu 42 547 osvedčovacích úkonov, čo predstavuje pokles o 4 579 úkonov** oproti roku 2021, kedy bolo vykonaných 47 126 osvedčovacích úkonov.

Najvyšší podiel na počte vykonaných osvedčení podpisov a kópií listín **mali v roku 2022 ZÚ Londýn (2 687)**, Moskva (1 850), Teherán (1 741), Hanoj (1 129), Užhorod (1 047) a Budapešť (1 039). V agende vyššieho overovania (tzv. superlegalizácie) vykonali najviac úkonov **ZÚ Hanoj (2 153)**, Teherán (990), Bangkok (655), Peking (605).

Súčasťou osvedčovacej agendy je aj **overovanie predložených prekladov, resp. ich vyhotovovanie a osvedčovanie v súlade so zákonom č. 151/2010 Z.z. o zahraničnej službe.** **V roku 2022 bolo vykonaných 2 899 osvedčení predložených prekladov a 2 153 osvedčení prekladov vyhotovených priamo na ZÚ, čo predstavuje mierny medziročný nárast v predmetnej agende.** **Najvyšší počet osvedčení predložených prekladov** bol vykonaný na **ZÚ Praha (738)**, Tel Aviv (337), Káhira (266), Ottawa (216), GK Brusel (192). Najväčší počet osvedčení prekladov listín vyhotovených na ZÚ bol **na ZÚ Londýn (570)**, Tel Aviv (414), GK Brusel (161).

Okrem ZÚ je osvedčovacia agenda vykonávaná v súlade so zákonom o zahraničnej službe aj legalizačným pracoviskom konzulárneho odboru MZVEZ SR. Toto pracovisko vykonáva vyššie overenie slovenských verejných listín a listín vydaných ZÚ iných krajín akreditovanými pre SR. Rovnako poskytuje informácie k postupu vyššieho overenia listín na použitie v zahraničí. V roku 2022 prijalo uvedené pracovisko **4 197 žiadostí o vykonanie vyššieho overenia listín** vydaných inštitúciami SR na použitie v zahraničí a listín vydaných zastupiteľskými úradmi akreditovanými v SR. Legalizačné pracovisko KONZ zaznamenalo **nárast osvedčovacích úkonov o 767** oproti roku 2021.

V roku 2022 bolo vydaných **11 362 osvedčení „APOSTILLE“** na použitie v krajinách Haagskeho dohovoru, čo **je nárast o 119 úkonov** v porovnaní s rokom 2021.

Legalizačné pracovisko KONZ vykonáva vyššie osvedčenie výpisov z registra trestov na použitie v zahraničí v prípade žiadostí o túto listinu podaných prostredníctvom ZÚ a generálnych konzulátov SR. V roku 2022 bolo legalizačným pracoviskom vybavených **112 žiadostí o vyššie overenie výpisu z registra trestov**, v roku 2021 to bolo 127 žiadostí.

Relatívne vysoký počet osvedčovacích úkonov súvisí so skutočnosťou, že počet občanov SR v produktívnom veku, ktorí sa dlhodobo resp. trvale zdržiavajú na území cudzích štátov kontinuálne rastie. Počas pandémie COVID-19, s ktorou súviseli cestovné obmedzenia, občania „objavili“ možnosť vykonávania legalizačných úkonov aj v zahraničí a túto službu vo zvýšenej miere využívajú naďalej. Zvyšovanie počtu žiadostí o vyššie osvedčenie (superlegalizácia) listín na použitie v SR súvisí s nárastom počtu cudzincov, ktorí majú v úmysle cestovať do SR na dlhodobý pobyt. Aj zvýšený počet žiadostí o vyššie osvedčenie vykonávané pracoviskom osvedčovania konzulárneho odboru MZVEZ SR svedčí o zvýšenom záujme slovenských subjektov (fyzické i právnické osoby) o presun svojich aktivít do zahraničia, čo najmä v prípade fyzických osôb je iba potvrdením trvale nepriaznivého trendu odlivu najmä mladej kvalifikovanej pracovnej sily zo SR.

3.2. Cestovné doklady, občianske preukazy, vodičské preukazy a náhradné cestovné doklady

Vybavovanie žiadostí o vydanie osobných dokladov (cestovných pasov, občianskych preukazov, vodičských preukazov a náhradných cestovných dokladov) **patrí dlhodobo medzi najžiadanejšie druhy konzulárnych služieb poskytovaných na ZÚ**. Kým v roku 2005 predstavoval objem žiadostí o vystavenie dokladov predložených na všetkých ZÚ úhrne 9 875 podaní a nasledujúcich 5 rokov narastal len pozvoľna (10 952 v roku 2010), v ostatných 11 rokoch nastal **výrazný nárast**, kedy počet žiadateľov stúpol viac ako dvojnásobne (22 064 žiadostí v roku 2018, 25 302 v roku 2019, 22 536 v roku 2020, 33 865 v roku 2021). **ZÚ v roku 2022 prijali spolu 33 996 žiadostí**, čo predstavuje približne rovnaký počet spracovaných žiadostí v porovnaní s predchádzajúcim rokom (najvyšší počet za posledných 5 rokov).

Predovšetkým pasová agenda patrí medzi najpočetnejšie konzulárne agendy väčšiny ZÚ. **V roku 2022 požiadalo prostredníctvom ZÚ o vystavenie cestovného pasu celkom 22 800 klientov** (22 649 v roku 2021, 14 465 v roku 2020, 16 428 v roku 2019, 13 856 v roku 2018, 15 384 v roku 2017, 14 695 v roku 2016). Už niekoľko rokov sa **najviac žiadateľov** o pasy obracia **na ZÚ Londýn (7 244) a Praha (4 073)**. V Spojenom kráľovstve i Česku žijú početné komunity občanov SR, pričom v prvom prípade **nárast počtu žiadostí o vydanie cestovného pasu súvisel najmä s brexitom a potrebou občanov vybaviť si pobytové povolenie v Spojenom kráľovstve**. V porovnaní s rokom 2021 počet žiadostí prijatých na ZÚ Londýn mierne poklesol (o 7%). V roku 2022 tieto dva ZÚ spracovali žiadosti **11 317 občanov, čo je cca 50 % z celkového počtu žiadostí**. ZÚ Dublin (1 197 žiadostí), ZÚ Tel Aviv (1 205 žiadostí) a ZÚ Viedeň (1 004 žiadostí) patrili v roku 2022 k popredným spracovateľom tejto agendy. Vysoký počet žiadostí vybavovali ZÚ Bern (882), ZÚ Brusel (780), GK New York (662), ZÚ Ottawa (613), GK Mníchov (587), ZÚ Haag (570), ZÚ Berlín (565), a ZÚ Canberra (352).

Občania SR, spĺňajúci zákonom stanovené podmienky, môžu podávať na ZÚ žiadosti o **vydanie občianskeho preukazu**. Najviac žiadateľov sa v roku 2022 obrátilo **na ZÚ Praha**, ktorý zabezpečoval vydanie občianskeho preukazu pre **2 742 osôb** (nárast o 22%). V poradí druhým bol **ZÚ Londýn (1 456 žiadostí)**. Oba ZÚ zabezpečovali vydanie 4 198 občianskych preukazov, čo predstavuje cca **59 % podiel z celkového počtu 7 100 žiadostí** (7 362 žiadostí

v roku 2021). Pokles záujmu o vydanie občianskeho preukazu na ZÚ Londýn (o 46%) súvisí s brexitom a skutočnosťou, že občianske preukazy už pri cestách do Spojeného kráľovstva nemožno používať ako cestovné doklady.

Osoby s trvalým pobytom v SR, či už ide o slovenských občanov alebo cudzincov, majú od roku 2012 možnosť podať žiadosť o výmenu či obnovu vodičského preukazu získaného v SR aj prostredníctvom ZÚ. V porovnaní s ostatnými vyžadovanými osobnými dokladmi je podiel vydaných vodičských preukazov najnižší. **V roku 2022 možnosť výmeny či obnovy vodičského preukazu prostredníctvom ZÚ využilo 632 osôb** (565 v roku 2021, 376 v roku 2020, 543 v roku 2019, 579 v roku 2018, 685 v roku 2017). Z týchto žiadostí bolo na **ZÚ Praha** podaných **216** (34 %) a na **ZÚ Londýn 116** (18 %).

Slovenským občanom, ktorí sa počas pobytu v zahraničí ocitli z rôznych príčin bez platného cestovného dokladu, **vydali ZÚ v roku 2022 spolu 3 463 náhradných cestovných dokladov** (ďalej len „NCD“) (3 288 v roku 2021, 3 288 v roku 2021, 3 062 v roku 2020, 4 671 v roku 2019, 4 354 v roku 2018, 4 447 v roku 2017). Najviac NCD už niekoľko rokov po sebe vydáva **ZÚ Londýn** (1 272 v roku 2021, 1 351 v roku 2020, 2 311 v roku 2019, 2 256 v roku 2018). **Podiel ZÚ Londýn na celkovom počte vydaných NCD bol 39 %**. Výraznejší počet NCD (medzi 100 až 319) vydali v minulom roku ZÚ Dublin, Bern, Madrid, Rím, Haag a Brusel.

V roku 2022 sa na slovenské ZÚ obrátil **1 občan iného členského štátu (Česká republika) so žiadosťou o vystavenie náhradného cestovného dokladu EÚ** (ďalej len „ETD“). V roku 2021 požiadal o tento doklad 1 občan iného členského štátu EÚ, v roku 2020 ZÚ nevydali ani jeden takýto doklad, v roku 2019 vydali 4 ZÚ 14 takýchto dokladov.

Štatistika počtu žiadostí o vydanie dokladov na zastupiteľských úradoch SR v roku 2022 – TOP 20

Zastupiteľský úrad	CP	OP	VP	NCD	ETD	Spolu
Londýn	7 244	1 456	116	1 363	0	10 179
Praha	4 073	2 742	216	38	0	7 069
Dublin	1 197	467	36	319	0	2 019
Bern	882	216	9	203	0	1 310
Viedeň	1 004	243	25	22	0	1 294
Tel Aviv	1 205	4	1	1	0	1 211
Brusel	780	202	20	104	0	1 106
Haag	570	251	37	180	0	1 038
Berlín	565	237	19	87	0	908
New York	662	149	23	25	0	859
Mníchov	587	140	4	99	0	830
Ottawa	613	111	3	20	0	747
Madrid	267	117	9	192	0	585
Paríž	258	107	17	85	0	469
Canberra	352	55	9	23	0	439
Rím	185	44	3	181	0	413
Washington	304	34	11	36	0	385
Kodaň	224	66	15	47	0	352
Oslo	195	55	15	82	0	347

Nikózia	130	71	6	20	0	227
Spolu:	21 297	6 767	594	3 127	0	31 785
Ostatné ZÚ	1 503	333	38	336	1	2 211
Celkom	22 800	7 100	632	3 463	1	33 996

V zmysle zákona č. 647/2007 Z.z. o cestovných dokladoch zabezpečuje konzulárny odbor MZVEZ SR v súčinnosti s odborom dokladov a evidencií Prezídia Policajného zboru SR pasovú agendu v prospech ústavných činiteľov a zamestnancov orgánov štátnej správy. **KONZ v roku 2022 takto zabezpečil vydanie 659 diplomatických a 505 služobných pasov** (pre porovnanie v roku 2021 bolo vydaných 685 diplomatických a 425 služobných pasov, v roku 2020 bolo vydaných 626 diplomatických a 385 služobných pasov, v roku 2019 bolo vydaných 644 diplomatických a 592 služobných pasov).

3.3. Matričná agenda

Matričná agenda v konzulárnej praxi ZÚ zahŕňa vybavovanie žiadostí o zápis matričných udalostí (**narodenia, sobáša a úmrtia občanov SR**), ktoré nastali v zahraničí, zabezpečovanie odpisov matričných dokladov na matričných úradoch v SR a výmenu matrik. **ZÚ v roku 2022 zabezpečili súhrnne 8 023 týchto úkonov**, čo predstavuje mierny pokles oproti roku 2021, kedy bolo zaznamenaných 8 843 úkonov.

Najpočetnejšie zastúpenie v rámci tejto agendy predstavujú žiadosti o **zápis matričnej udalosti do osobitnej matriky**. Za rok 2022 bolo vybavených spolu **4 513** žiadostí tohto typu, čo predstavuje **mierny pokles** oproti roku 2021 (4 866 zápisov). **Z uvedeného počtu bolo 3 232 žiadostí o rodné listy, 1 210 žiadostí o sobášne listy a 71 žiadostí o úmrtné listy**. Najvyšší podiel na zabezpečení požiadaviek na zápis matričných udalostí mali v roku 2022 ZÚ Praha (912 žiadostí), Londýn (834), Bern (346), Viedeň (293) a Tel Aviv (208), ktoré vybavili 2 593 žiadostí, tzn. viac ako 50% z celkového počtu podaných žiadostí.

3.4. Agenda štátneho občianstva

ZÚ v rámci štátnoobčianskej agendy prijímajú a spracúvajú žiadosti občanov SR o vydanie osvedčenia, alebo potvrdenia o štátnom občianstve, prepustenie zo štátnoobčianskeho zväzku SR, ako aj vykonávajú úkony spojené s informovaním o strate štátneho občianstva SR v dôsledku nadobudnutia štátneho občianstva cudzieho štátu a žiadosti cudzincov o udelenie štátneho občianstva SR. **V roku 2022 konzulárne úseky ZÚ vybavili celkom 22 308 žiadostí tohto druhu, čo je mierny pokles oproti roku 2021, kedy bolo vybavených 22 541 žiadostí**.

Najvyšší objem v rámci agendy štátneho občianstva predstavujú žiadosti o **vydanie osvedčenia alebo potvrdenia o štátnom občianstve SR**. V roku 2022 bolo na ZÚ predložených spolu **1 964** takýchto žiadostí, najviac ich bolo vybavených prostredníctvom **ZÚ Londýn (241)**, Ottawa (208), Praha (198), Tel Aviv (167), Brusel (122), New York (118) a Dublin (114).

Mierne sa znížil počet žiadostí týkajúcich sa prepustenia zo štátneho zväzku SR a straty štátneho občianstva v súvislosti s nadobudnutím štátneho občianstva cudzieho štátu, kedy zastupiteľské úrady vybavili celkom 176 žiadostí (oproti 239 žiadostiam v roku 2021). Najviac podaní súvisiacich so stratou štátneho občianstva v dôsledku nadobudnutia štátneho občianstva cudzieho štátu alebo prepustením zo štátnoobčianskeho zväzku bolo spracovaných na **ZÚ Viedeň (73)**, Praha (42) a New York (16).

Počet žiadostí o **udelenie štátneho občianstva SR** predložených na ZÚ dosiahol v roku 2022 hodnotu **168, čo predstavuje oproti roku 2021 pokles o 13 žiadostí**. Najvyšší počet žiadostí bol predložený na **GK Mníchov (27)**, ZÚ Praha (26), Londýn (24), GK New York (23).

Výkon štátoobčianskej agendy v roku 2022 ovplyvnila dlho očakávaná novela zákona č. 40/1993 Z.z. o štátnom občianstve, ktorá bola viac ako rok v schvaľovacom procese v NR SR. Práve očakávania verejnosti (bývalí občania a krajanská obec v zahraničí), akým spôsobom sa novela vysporiada s avizovanou úpravou ponechania slovenského štátneho občianstva po prijatí štátneho občianstva cudzieho štátu, s problematikou znovunadobudnutia slovenského štátneho občianstva a nadobúdaním štátneho občianstva niektorými kategóriami cudzincov, ktorí majú priame väzby so SR, boli príčinou utlmenia počtu žiadostí týkajúcich sa štátoobčianskej agendy.

3.5. Konzulárne služby poskytované mimo sídla ZÚ

SR má ZÚ vo väčšine štátov s početnejšou slovenskou komunitou, avšak v krajinách s rozľahlým teritóriom nie je vždy z pohľadu občanov SR žijúcich v týchto oblastiach dostupnosť konzulárnych služieb uspokojivá. V snahe o zlepšenie tohto stavu sa ZÚ snažia zabezpečovať konzulárne služby formou **výjazdových konzulárnych dní mimo sídla svojich úradov, prípadne do krajín priakreditácie, v ktorých nie je zriadený rezidentný ZÚ SR**. Žiadatelia výjazdové konzulárne dni vysoko oceňujú.

V roku 2022 uskutočnili konzulárne výjazdové dni ZÚ Londýn, GK New York, ZÚ Washington, ZÚ Ottawa a ZÚ Canberra.

ZÚ Londýn uskutočnil **dva konzulárne výjazdy**: v apríli do Manchestra a v októbri do Glasgowa. V Manchestri v partnerskej spolupráci s konzulátom Maďarska a v Glasgowe v spolupráci s miestnou rómskou organizáciou.

GK New York uskutočnil **tri konzulárne výjazdy**: v máji a novembri v Chicagu a v apríli v Bostone.

ZÚ Washington zorganizoval na jar **jeden** konzulárny výjazdový deň v San Franciscu.

Výjazdové konzulárne dni uskutočnil **ZÚ Ottawa** v apríli v Toronte a v októbri v Calgary a vo Vancouveri.

ZÚ Canberra uskutočnil v januári výjazdové konzulárne dni v meste Brisbane.

3.6. Elektronizácia konzulárnych služieb

V rámci národného projektu „Elektronizácia služieb na úseku ochrany práva záujmov občanov a podnikateľov SR v pôsobnosti Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR“ využívajú žiadatelia o konzulárne služby na podanie žiadostí o vybrané konzulárne služby aj elektronické podania. **Elektronické moduly slúžiace na elektronizáciu konzulárnych agend sú sprístupnené na všetkých 76 ZÚ, ktoré vykonávajú konzulárne činnosti.**

Výhodou elektronizácie konzulárnych služieb je úspora času pre žiadateľov o konzulárne služby, ktorým sú dostupné prostredníctvom príslušných webových domén. Vyplnením a odoslaním elektronického formulára príslušnej žiadosti a výberom termínu návštevy na konzulárnom pracovisku sú splnené základné predpoklady na elektronické spracovanie žiadosti. V niektorých prípadoch (napr. pri podávaní žiadosti o výpis z registra trestov) je možné výstup elektronickej služby získať ešte v čase návštevy ZÚ, čo predstavuje pre žiadateľov významnú časovú úsporu.

V roku **2022** sa **zvýšil počet žiadostí o konzulárne služby podaných elektronicke**. Počet elektronických podaní sa od pandémie COVID-19 neustále zvyšuje. V roku 2022 prijali ZÚ **35 900** elektronických podaní, čo znamená nárast oproti roku 2021 o 11 % (31 349) a 60 % oproti r. 2020 (22 550). **Najvyšší počet žiadostí sa týkal žiadostí o vydanie cestovných pasov v počte 21 043, občianskych preukazov 6 159**, žiadostí o registráciu matickej udalosti v zahraničí (zápis o narodení) 2 587, náhradný cestovný doklad 1 922 a žiadostí o výpis registra trestov 1 484.

Najvýraznejší podiel na elektronicke spracovaných agendách majú ZÚ Londýn a ZÚ Praha, ktoré spolu prijali **25 969** elektronických žiadostí. **ZÚ Londýn** vybavil **14 853**, **ZÚ Praha 11 116** podaní. Nasledujú Viedeň (2 162), Dublin (2 076), Bern (1 225) a Haag 1 085.

4. POSKYTOVANIE INFORMÁCIÍ

4.1 Konzulárne informačné centrum

Konzulárne informačné centrum (ďalej len „KIC“) je prvkom nástroja pomoci občanom SR formou prijatia prvotnej informácie, poskytovania odborného usmernenia o konzulárnych úkonoch a podmienkach cestovania, zabezpečenia kontaktov pre riešenie pomoci občanom v núdzi, ako aj poskytovania súčinnosti v krízových situáciách a mimoriadnych udalostiach, ktoré majú vplyv na bezpečnosť, zdravie a život občanov SR v zahraničí. KIC pôsobí v pracovných dňoch v čase 7:30 až 16:00 hod. a jeho činnosť metodicky riadi KONZ.

KIC zaznamenalo v roku 2022 spolu **8 004** telefonických dožiadaní, z toho najviac zo začiatku roka ohľadom Covid-19 v počte **2 479** (30,96%), nasledovali cestovné odporúčania v počte **1 462** (18,27%) a legalizácia dokladov v počte **1 298** (16,22%).

Pre porovnanie, v roku 2021 zaznamenalo KIC **18 030** telefonických dožiadaní, v roku 2020 to bolo 39 284 a 9 082 dožiadaní v roku 2019.

Z uvedených počtov dožiadaní vyplýva, že KIC sa vrátil k počtu poskytovaných telefonických dožiadaní pred pandémiu.

4.2. Využitie informačno-komunikačných technológií na sprístupňovanie informácií

Súčasťou odporúčaných opatrení, ktoré by mali vykonať občania pred cestou do zahraničia, je vyplnenie **registračného formulára sprístupneného na webovom sídle MZVEZ SR**. Táto bezplatná služba už viac ako desať rokov umožňuje zaregistrovaným osobám prístup k dôležitým informáciám a ich včasné varovanie pri cestách do rizikových oblastí, či oblastí postihnutých prírodnými katastrofami alebo bezpečnostnými hrozbami.

V roku 2022 bol zaznamenaný výrazný nárast vykonaných registrácií, ktorý súvisí s uvoľnenými opatreniami v súvislosti s COVID-19 a možnosťou cestovania do jednotlivých krajín. **V roku 2022** bolo zaregistrovaných **51 325** osôb pred cestou do zahraničia. V roku 2021 to bolo 26 918 osôb, čo predstavuje nárast o 24 407 osôb, a v roku 2020 to bolo 27 524 osôb. Nízky počet registrácie v uplynulých dvoch rokoch bol poznamenaný pandémiou COVID-19. Najväčší nárast registrácií bol zaznamenaný v krajinách **Taliansko (4 987** v porovnaní s 2 445 v roku 2021), **Rakúsko (4 865** v porovnaní s 1 472 v roku 2021), **Maďarsko (4 542** v porovnaní s 1 402 v roku 2021), **Turecko (3 602** v porovnaní s 903 v roku 2021) a **Francúzsko (3 138** v porovnaní s 728 v roku 2021). V porovnaní v predchádzajúcom roku sa znížil počet registrácií do **Chorvátska (4 462** v porovnaní s 6 344 v roku 2021).

Rovnako sa zvýšil **počet registrácií pred cestou** do vzdialenejších destinácií ako **Austrália (71** oproti 21 v roku 2021), **Thajsko (272** oproti 30 v roku 2021), **Spojené štáty americké (723** oproti 109 v roku 2021).

Dňa 1. septembra 2022 spustilo ministerstvo novú webovú stránku s novou obsahovou štruktúrou a rozložením informácií. Obsahuje o.i. aj aktuálne informácie o podmienkach cestovania v podobe informácií pre cestujúcu verejnosť a cestovných odporúčaní. Postupným zvyšovaním návštevnosti Google vyhodnocuje stránku ako dôveryhodnú, čo znamená, že sa objavuje častejšie vo výsledkoch vyhľadávania. Návštevnosť na nových stránkach ZÚ je v porovnaní s pôvodnými stránkami ZÚ vyššia.

Celkový počet prezretí stránok webového sídla rezortu za rok 2022 dosiahol 7 680 852. Počet užívateľov dosiahol počet 1 597 761, pričom najviac pozretí stránky bolo zaznamenaných dňa 4. januára 2022 (32 980).

Medzi najnavštevovanejšie časti stránky v roku 2022 patrili:

- Covid-19 obmedzenia na hraniciach
- Podmienky návratu do SR
- Všetky správy
- Oznamy a upozornenia pred cestou
- Vyhlásenia a stanoviská
- Turecko – COVID-19
- Elektronické služby (cestovný pas)
- Štáty sveta
- Taliansko – COVID-19

Medzi služby, ktoré poskytuje MZVEZ SR občanom cestujúcim do zahraničia, patrí už viac ako 10 rokov zasielanie tzv. **uvítacích SMS držiteľom SIM kariet slovenských mobilných operátorov pri prekročení hraníc cudzích štátov**. Ohlasy a skúsenosti občanov SR cestujúcich do zahraničia nasvedčujú, že tento druh služieb našiel medzi nimi uplatnenie a v mnohých prípadoch úspešne slúži svojmu účelu.

V roku 2022 bolo evidovaných spolu 1 820 nových inštalácií mobilnej aplikácie Svetobežka, ktorá v koncentrovanej podobe poskytuje informácie spojené s podmienkami cestovania do jednotlivých štátov sveta, vrátane kontaktov na zastupiteľské úrady a odporúčaní, ako postupovať v situáciách, ktoré si vyžadujú konzulárnu asistenciu či ochranu. Počet aktívnych Android užívateľov k 1. januáru 2022 bolo **2 043**, k **1. januáru 2023** počet narástol na **3 319**.

Využitie aplikácie Svetobežka v roku 2022:

- registrácia pred cestou do zahraničia (854 osôb);
- oznámenie „v núdzi (2 osoby);
- využitie „Ohlásit' stav núdze“ (2 osoby).

4.3. Ďalšie nástroje komunikácie s verejnosťou

V prvom polroku mobilitu občanov SR smerom do zahraničia, ako aj cestovanie cudzincov do SR ešte ovplyvňovala pandémia COVID-19. Ďalším faktorom, ktorý ovplyvnil cezhraničný pohyb predovšetkým do postsovietskeho priestoru bola ruská invázia na Ukrajinu a s tým súvisiace sankcie, ktoré sa dotkli aj cestovania do Ruskej federácie alebo tranzitu cez územie RF. Počas letnej sezóny veľa občanov SR využilo uvoľnenie protipandemických opatrení vo väčšine krajín sveta na cestovanie do zahraničia. Na rozdiel od predchádzajúcich dvoch rokov, kedy sa kvôli pandémie COVID-19 nekonali zaužívané tlačové konferencie riaditeľa konzulárneho odboru, **sa 14. júna 2022 uskutočnila za účasti štátneho tajomníka MZVEZ SR, riaditeľa konzulárneho odboru a predstaviteľov Slovenskej asociácie cestovných kancelárií, tlačová konferencia na tému - Letná turistická sezóna - na čo nezabudnúť a čoho sa vyvarovať**. Jej cieľom bolo informovať verejnosť o podmienkach cestovania do zahraničia a odporúčaní konzulárnej služby.

Významnú formu komunikácie s verejnosťou začala v druhej polovici roka 2022 poskytovať aj EK v spolupráci s MZV ČR EÚ prostredníctvom webovej stránky EK o konzulárnej ochrane (EC Consular Protection website) – https://ec.europa.eu/consularprotection/representation-offices_en.

V septembri 2022 bol na základe rozhodnutia ministra ZV zrušený výkon diplomatickej služby v ústredí. Komunikáciu s klientskou verejnosťou v pracovnej dobe však naďalej zabezpečovalo Konzulárne informačné centrum. ZÚ SR v zahraničí zabezpečovali výkon nepretržitej pohotovostnej služby v nezmenenom rozsahu.

Komunikácia s verejnosťou bola zabezpečovaná aj prostredníctvom elektronických služieb a aplikácií ako Registračný formulár, kde sa cestujúci mohli pred cestou do zahraničia dobrovoľne registrovať, či aplikácie Svetobežka a uvítacích sms správ pri vstupe do danej krajiny s odkazom na kontakty na príslušný ZÚ. Jedným z dôsledkov pandémie a z nej vyplývajúcich reštrikčných opatrení v oblasti cestovania bolo, že verejnosť začala vo vyššej miere využívať možnosť dobrovoľnej registrácie pred cestou do zahraničia.

Pozitívnym príkladom proaktívnej formy komunikácie s verejnosťou je napr. ZÚ Záhreb, ktorý okrem zaužívaných foriem komunikácie našich ZÚ, ako web stránka, informačné tabule či sociálne siete Facebook alebo Instagram, pravidelne vydáva elektronický informačný bulletin (33. vydanie). KO ZÚ Londýn zaviedol na pravidelné informovanie verejnosti konzulárnu rubriku na FB stránke ZÚ pod názvom „Konzulárne okienko“.

5. VÍZOVÁ PRAX

5.1. Vízová agenda

V roku 2022 bolo výkonom vízovej agendy poverených 53 ZÚ z celkového počtu 76 (GK Sydney a ZÚ Rijád v roku 2022 konzulárne činnosti nevykonávali) ZÚ vykonávajúcich konzulárne činnosti. Z nich sa 7 nachádza v krajinách schengenského dohovoru (tzv. regionálne

vízové centrá) a ich územná pôsobnosť pre vízovú agendu je rozdelená tak, aby pokrývali všetky členské štáty Schengenu.

Po zrušení cestovných obmedzení súvisiacich s pandémiou COVID-19 a obmedzenia udeľovania víz občanom tretích štátov na cesty, ktoré nie sú nevyhnutné, začali v roku 2022 opäť prevládať žiadosti o schengenské víza nad žiadosťami o národné víza. **ZÚ prijali spolu 20 797 žiadostí** a udelených bolo **10 876 schengenských víz (na krátkodobý pobyt) a 6 136 národných víz (najmä v súvislosti s dlhodobým pobytom)**. Zamietnutých bolo 1 180 žiadostí o schengenské víza a 1 845 žiadostí o národné víza. V predchádzajúcich rokoch bol pomer udelených schengenských a národných víz nasledovný: v roku 2021 – 3 718 schengenských víz/4 647 národných víz, v roku 2020 – 4 129 schengenských víz/3 111 národných víz, v roku 2019 - 23 436/5 652 národných víz, v roku 2018 – 25 376/2 638 národných víz, v roku 2017 - 40 769/2 856 národných víz.

Najvyšší počet žiadostí o vízum bol v roku 2022 prijatý na **ZÚ Minsk (2 678), Dillí (2 517), Istanbul (1 811), Moskva (1 458), Nikózia (1 038), Astana (970), Taškent (906), Sankt Peterburg (898), Ankara (854), Káhira (846) a Hanoj (812)**.

Po dvoch rokoch obmedzenia vydávania víz v súvislosti s pandémiou COVID-19 a vydávaním schengenských víz len na tzv. nevyhnutné cesty došlo k postupnému obnoveniu vízovej činnosti ZÚ. K úplnému obnoveniu vydávania víz na všetky účely pobytu nedošlo v RF. Následkom vojenskej agresie Ruska voči Ukrajine a zvýšených migračných rizík a tokov sa v RF vydávanie víz na krátkodobé pobyty obmedzuje na nevyhnutné cesty a väčšina víz sa vydáva v súvislosti s dlhodobým pobytom v SR.

Rada EÚ 9. septembra 2022 prijala rozhodnutie o úplnom pozastavení uplatňovania Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Ruskou federáciou o zjednodušení postupu pri vydávaní víz občanom Európskej únie a Ruskej federácie. Zjednodušenie vízového režimu pre ruských občanov sa prestalo uplatňovať a na ruských štátnych príslušníkov žiadajúcich o krátkodobé víza sa štandardne uplatňujú všeobecné pravidlá vízového kódexu. Európska komisia v tejto súvislosti vydala usmernenia k všeobecnému udeľovaniu víz ruským žiadateľom, ktoré sa dotýka aj sprísnenia posudzovania žiadostí o víza ruských občanov z dôvodu zvýšeného migračného a bezpečnostného rizika.

Žiadosti o udelenie víz a udelené víza podľa typu víz na ZÚ SR v roku 2022 – TOP 20

2022								
Zastupiteľský úrad	Spolu	Žiadosti o udelenie víz			Spolu	Udelené víza		
		Víza typu A	Víza typu C	Víza typu D		Víza typu A	Víza typu C	Víza typu D
Minsk	2 678	0	2 207	471	2 606	0	2 175	431
Dillí	2 517	0	999	1 518	1 756	0	714	1 042
Istanbul	1 811	0	1 336	475	1 615	0	1 251	364
Moskva	1 458	0	469	989	1 226	0	454	772
Nikózia	1 038	0	1 023	15	960	0	951	9
Astana	970	0	317	653	868	0	316	552
Taškent	906	0	247	659	518	0	217	301
Sankt Peterburg	898	0	125	773	562	0	120	442
Ankara	854	0	548	306	606	0	447	159
Káhira	845	0	718	127	474	0	388	86

Hanoj	812	0	87	725	681	0	85	596
Londýn	713	0	703	10	688	0	679	9
Kuvajt	572	0	565	7	563	0	556	7
Abú Dhabí	547	0	487	60	397	0	347	50
Jakarta	539	0	299	240	495	0	297	198
Baku	454	0	322	132	378	0	294	84
Teherán	433	0	211	222	257	0	123	134
Jerevan	383	0	234	149	333	0	228	105
Bangkok	227	0	91	136	190	0	89	101
Priština	222	0	135	87	172	0	121	51
Spolu TOP 20	18 877	0	11 123	7 754	15 345	0	9 852	5 493
Ostatné ZÚ	1 920	2	1 088	830	1 669	2	1 024	643
Spolu všetky	20 797	2	12 211	8 584	17 014	2	10 876	6 136

Žiadosti o udelenie víz a udelené víza na ZÚ SR v roku 2022 podľa štátnej príslušnosti žiadateľa – TOP 20

2022								
Štátna príslušnosť	Spolu	Žiadosti o udelenie víz			Spolu	Udelené víza		
		Víza typu A	Víza typu C	Víza typu D		Víza typu A	Víza typu C	Víza typu D
Rusko	3 463	0	1 442	2 021	2 769	0	1 378	1 391
India	2 937	0	1 572	1 365	2 228	0	1 225	1 003
Bielorusko	2 819	0	2 332	487	2 742	0	2 293	449
Turecko	2 304	0	1 816	488	2 046	0	1 691	355
Uzbekistan	902	0	248	654	511	0	211	300
Egypt	831	0	756	75	475	0	420	55
Vietnam	826	0	95	731	694	0	93	601
Kazachstan	649	0	343	306	589	0	340	249
Kuvajt	539	0	535	4	533	0	530	3
Indonézia	482	0	312	170	437	0	309	128
Kirgizsko	479	0	15	464	381	0	14	367
Čína	466	0	315	151	416	0	306	110
Azerbajdžan	430	0	322	108	364	0	294	70
Irán	390	0	244	146	233	0	150	83
Arménsko	332	0	242	90	301	0	235	66
Thajsko	228	0	98	130	194	0	96	98
Kosovo	224	0	139	85	174	0	125	49
Pakistan	223	0	158	65	120	0	86	34
J. Afrika	186	1	167	18	182	1	167	14
Filipíny	171	0	83	88	167	0	78	89
Spolu TOP 20	18 881	1	11 234	7 646	15 556	1	10 041	5 514
Ostatné ZÚ	1 916	1	977	938	1 458	1	835	622
Spolu všetky	20 797	2	12 211	8 584	17 014	2	10 876	6 136

5.2. Víza udelené v rámci zastupovania vo vízovom konaní

V zmysle dvojstranných dohôd o zastupovaní vo vízovom konaní **v roku 2022 prijali vízové pracoviská ZÚ za iné členské štáty EÚ spolu 887 žiadostí o víza** (465 v roku 2021, 441 v roku 2020, 1 382 v roku 2019, 1 262 v roku 2018, 1 406 v roku 2017), z toho ZÚ Nikózia 524, Minsk 314, Šanghaj 34, Bukurešť 13 a Soul 2 žiadostí o víza.

5.3. Outsourcing pri zbere údajov a žiadostí o víza

Od polovice decembra 2018 spoločnosť VFS Global zabezpečuje pre SR služby prostredníctvom 38 vízových centier v desiatich krajinách afrického a eurázijského kontinentu: v Bielorusku, Číne, Egypte, Indii, Kazachstane, Kuvajte, Palestíne, Rusku, Spojených arabských emirátoch a Turecku.

Spolupráca MZVEZ SR so spoločnosťou VFS Global je upravená Zmluvou o spolupráci pri zbere údajov a žiadostí o vízum z 5. novembra 2018. Zmluva o spolupráci bola v súlade s požiadavkami uvedenými v prílohe X vízového kódexu uzatvorená na 5 rokov alebo do vyčerpania finančného limitu koncesie vo výške 862 106 EUR.

V roku 2022 bolo prostredníctvom vízových centier VFS Global prijatých 6 154 žiadostí o schengenské víza (v roku 2021 to bolo 1 218, v roku 2020 to bolo 1 989, v roku 2019 to bolo 12 032), čo predstavuje **29,6 %** z celkového počtu žiadostí o schengenské víza spracovaných uplynulý rok konzulárnou službou SR.

5.4. Schengenské hodnotenie SR vo vízovej oblasti

Na základe Akčného plánu, ktorý bol výsledkom kontroly uplatňovania spoločnej vízovej politiky (v decembri 2019), bol upravený systém elektronickej žiadosti o vízum (EŽOV) uvedený do prevádzky v januári 2022. V marci 2022 boli všetky prijaté opatrenia Akčného plánu vyhodnotené ako splnené.

5.5 Zmeny vízových a cestovných procedúr pre občanov SR

V súvislosti s pandemiou COVID-19 niektoré štáty pravidelne informovali o meniacich sa a sprísnených epidemiologických podmienkach pre vstup štátnych príslušníkov vybraných krajín. Išlo o dočasné zmeny v podmienkach vstupu do daného štátu.

5.6. Dohody o zastupovaní vo vízovom konaní

V zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 z 13. júla 2009, ktorým sa ustanovuje vízový kódex Spoločenstva, by členské krajiny mali byť prítomné na vízové účely vo všetkých tretích krajinách, ktorých štátni príslušníci podliehajú vízovej povinnosti. Ak členský štát nemá v niektorej tretej krajine vlastný konzulárny úrad, mal by sa snažiť o uzatvorenie dohody o zastupovaní s cieľom zamedziť tomu, aby žiadatelia o víza museli na prístup ku konzulárnym úradom vyvíjať neprimerané úsilie. Vydávanie víz v zastúpení je štandardnou formou spolupráce medzi členskými krajinami Európskej únie a uskutočňuje sa na základe bilaterálnych dohôd o zastupovaní vo vízovom konaní.

SR dosiaľ uzatvorila dohody o zastupovaní vo vízovom konaní s 15 členskými štátmi EÚ. Zmluvnými partnermi sú Belgicko, Česko, Holandsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Slovinsko, Švédsko, Španielsko, Švajčiarsko a Taliansko. **SR je týmito členskými štátmi zastupovaná v 58 krajinách. Recipročne SR**

zastupuje 6 členských štátov v 7 krajinách. SR plánuje uzavrieť dohodu o zastupovaní v roku 2023 s Francúzskom.

5.7. Programy pracovných dovoleník – mobilita mladých

Dňa 5. mája 2022 bola v Buenos Aires podpísaná Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Argentínskej republiky o programe pracovnej dovolenky. Dohoda nadobudla platnosť 8. júla 2022.

Výmenou diplomatických nôt bol zmenený Program pracovnej dovolenky pre účastníkov z Austrálie na území Slovenskej republiky. Zmena sa týkala zrušenia požiadavky predkladať tzv. podporné listy príslušného ministerstva vysielajúceho štátu a navýšenia počtu víz vydávaných v rámci programu z doterajších 200 víz na 1000 víz ročne.

5.8. Pobytová agenda

V zmysle ustanovení zákona č. 404/2011 Z.z. o pobyte cudzincov môžu podať cudzinci žiadosť o povolenie prechodného či trvalého pobytu v SR aj v zahraničí na ZÚ.

ZÚ mnohé žiadosti o pobyt nemôžu prijať z dôvodu neúplnosti podania (chýbajúce doklady, časovo neplatné doklady, chýbajúce vyššie overenia dokladov, či preklady vyhotovené neoprávnenou osobou). Časová náročnosť spracovania žiadosti o pobyt sa prejavuje nižším počtom termínov na podanie žiadosti o pobyt na ZÚ, v dôsledku čoho sú termíny na niektorých ZÚ obsadené na niekoľko mesiacov vopred. Bežným javom je, že žiadateľ sa na vyhradený termín na podanie žiadosti nedostaví, resp. si rezervuje termín na viacerých ZÚ, t.j. termíny sú nevyužitú, čo umelo zvyšuje dopyt žiadateľov. V roku 2022 podalo na ZÚ žiadosť o povolenie pobytu na území SR za rôznym účelom spolu **2 169 občanov z tretích štátov** (2 253 v r. 2021, 3 332 v r. 2020, 3 530 v roku 2019). Najviac žiadostí sa týkalo prechodného pobytu na účel zamestnania (952), zlúčenia rodiny (514), podnikania (290), a prechodný pobyt Slováka žijúceho v zahraničí (143). Prijatých bolo 152 žiadostí o trvalý pobyt na 5 rokov.

Štatistika počtu žiadostí o udelenie trvalého a prechodného pobytu na zastupiteľských úradoch SR v roku 2022 – TOP 20

Zastupiteľský úrad	Počet žiadostí o pobyt	Počet žiadostí o trvalý pobyt	Počet žiadostí o prechodný pobyt
Hanoj	603	10	593
Dillí	316	3	313
Belehrad	181	1	180
Moskva	165	13	152
Minsk	94	4	90
Istanbul	90	6	84
Bangkok	82	5	77
Abú Dhabí	73	12	61
Peking	54	4	50
Pretória	41	2	39
Užhorod	39	2	37
Jerevan	30	2	28
Londýn	29	11	18
Tbilisi	25	0	25
Ankara	23	1	22
Káhira	22	6	16

New York	22	15	7
Washington	18	11	7
Nairobi	17	0	17
Tirana	17	0	17
Spolu	1 941	108	1 833
Ostatné ZÚ	228	44	184
Spolu všetky	2 169	152	2 017

5.9. Súčinnosť KONZ s inštitúciami SR

Konzulárny odbor MZVEZ SR pozitívne hodnotí spoluprácu s inštitúciami v SR, predovšetkým s Osobitnou matrikou MV SR, Centrom pre medzinárodnoprávnú ochranu detí a mládeže a orgánmi Úradu hraničnej a cudzineckej polície. Spolupráca prebieha veľmi operatívne s cieľom čo najefektívnejšieho a najrýchlejšieho riešenia situácií spojených s poskytovaním konzulárnych služieb.

Počas roka 2022 spolupracoval konzulárny odbor MZVEZ SR s ostatnými štátnymi orgánmi SR pri zabezpečovaní víz pre zamestnancov štátnej správy pri zahraničných pracovných cestách do krajín s vízovou povinnosťou pre občanov SR. Konzulárny odbor vystavoval v prospech občanov SR podporné verbálne nóty pre diplomatické misie a konzulárne úrady cudzích štátov akreditované v/pre SR a poskytoval **súčinnosť pri vybavovaní víz ústavným činiteľom SR a členom ich delegácií** pred oficiálnymi a pracovnými cestami do destinácií s vízovou povinnosťou. Obdobná súčinnosť bola poskytovaná aj v prípade dočasných vyslaní zamestnancov na ZÚ.

6. KONZULÁRNE PRÍJMY

Príjmy z činnosti konzulárnych pracovísk ZÚ (správne poplatky) pozostávajú z príjmov za poskytnuté konzulárne služby a z príjmov z vízovej činnosti. **Ich celková čiastka za rok 2022 dosiahla hodnotu 2 849 888 EUR (2 276 765 EUR v roku 2021, 1 978 951 EUR v roku 2020, 3 066 407 EUR v roku 2019, 3 018 612 EUR v roku 2018).**

Príjmy z vízovej činnosti predstavovali čiastku 968 097 EUR v roku 2022 (397 502 EUR v roku 2021, 247 102 EUR v roku 2020, 1 080 065 EUR v roku 2019 a 1 096 867 EUR v roku 2018) a za ostatné konzulárne služby 1 881 791 EUR (1 879 263 EUR v roku 2021, 1 731 849 EUR v roku 2020, 1 986 342 EUR v roku 2019 a 1 921 744 EUR v roku 2018).

Príjmy za víza udelené v rámci zastupovania iných členských štátov EÚ vo vízovom konaní dosiahli 20 200 EUR (7 255 EUR v roku 2021, 15 700 EUR v roku 2020, 55 570 EUR v roku 2019 a 52 943 EUR v roku 2018).

Oproti roku 2021 bol zaznamenaný nárast príjmov správnych poplatkov o 573 123 EUR. Výrazný nárast počtu žiadostí o schengenské ako aj národné víza za účelom podania žiadosti o pobyt v SR spôsobilo zvýšenie príjmov z vízovej činnosti o viac ako 570 595 EUR. Príjmy z ostatnej konzulárnej činnosti sa zvýšili o 2 528 EUR.

Najväčší nárast konzulárnych príjmov zaznamenal v roku 2022 ZÚ Dillí (v porovnaní s r. 2021 nárast o 164 320 EUR), GK Istanbul (nárast o 84 990 EUR v porovnaní s r. 2021), ZÚ Praha (nárast o 51 479 EUR v porovnaní s r. 2021).

V zmysle sadzobníka konzulárnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch (ďalej len „zákon o správnych poplatkoch“), je poplatok za každý úkon vykonaný **na legalizačnom pracovisku konzulárneho odboru** vo výške 20,- EUR. Tento poplatok je možné uhradiť formou potvrdenia o úhrade správneho poplatku (tzv. e-kolok), prípadne platobnou kartou priamo na legalizačnom pracovisku KONZ. Celková suma vybratých poplatkov v roku 2022 bola 81 640 EUR (64 700 EUR v roku 2021, 52 660 EUR v roku 2020). **Platobnou kartou bolo uhradených 1 694 konzulárnych poplatkov**, čo predstavuje 42% z celkovej sumy.

V rámci medzinárodnej právnej pomoci podľa zákona o správnych poplatkoch bolo od poplatku oslobodených 103 úkonov. Išlo o žiadosti o vyššie overenie listín vydaných Generálnou prokuratúrou SR a Ministerstvom spravodlivosti SR v rámci medzinárodnej právnej pomoci.

Štatistika konzulárnych príjmov zastupiteľských úradov SR v roku 2022 – TOP 20

Zastupiteľský úrad	Celkový príjem za rok 2022 v EUR	Konzulárne príjmy v EUR			Vízové príjmy v EUR		
		2022	2021	2020	2022	2021	2020
Londýn	362 972	320 280	365 364	209 194	42 692	10 747	4 888
Praha	212 372	211 472	160 677	128 177	900	216	330
Dillí	212 360	57 009	30 360	12 515	155 351	17 680	11 202
Hanoj	161 495	137 305	13 140	405 545	24 190	6 310	15 138
Istanbul	145 565	24 410	17 460	13 010	121 155	43 115	15 055
Moskva	100 365	42 210	53 555	43 330	58 155	59 985	56 479
Káhira	79 736	19 322	17 204	14 734	60 414	8 178	9 416
Tel Aviv	69 891	64 646	58 766	71 569	5 245	600	1 279
Dublín	69 750	64 680	62 375	44 810	5 070	220	340
Viedeň	68 285	66 030	58 199	45 180	2 255	2 480	1 512
Teherán	67 795	39 910	32 080	28 505	27 885	22 390	6 887
Ankara	64 780	7 175	6 595	5830	57 605	14 850	6 781
Nikózia	60 055	12 520	13 799	10 135	47 535	16 850	16 138
Bern	59 386	59 386	73 352	58 850	0	0	0
St. Peterburg	59 250	10 565	12 265	6 845	48 685	30 965	11 699
Minsk	58 510	22 430	25 590	11 235	36 080	23 020	24 885
Taškent	56 500	975	3 865	2 150	55 525	9 810	4 881
Nur Sultan	54 455	1 890	2 205	7 455	52 565	57 570	14 471
Ottawa	54 015	50 704	53 243	26 095	3 311	410	114
New York	45 189	43 310	46 055	30 590	1 879	80	448

7. ZMENY PRÁVNÝCH PREDPISOV UPRAVUJÚCICH PÔSOBNOSŤ KONZULÁRNEJ SLUŽBY

V roku 2022 prišlo k novelizácii viacerých zákonov upravujúcich pôsobnosť konzulárnej služby.

Zákon č. **500/2021 Z. z.** upravil vydávanie zbrojných sprievodných listov (ZSL) na ZÚ. Vydanie zbrojného sprievodného listu je podmienené predchádzajúcim súhlasom príslušného odboru ministerstva vnútra. Táto právna úprava z pohľadu KONZ znamená iba technickú

zmenu a vzhľadom na relatívne malé množstvo ZSL vydávaných zo strany zastupiteľských orgánov nepredstavuje dodatočnú záťaž pri výkone tejto agendy.

Novela zákona č. **40/1993 Z. z.** o štátnom občianstve Slovenskej republiky sa pozitívne dotkla najmä tých slovenských občanov, ktorí majú záujem nadobudnúť štátne občianstvo cudzieho štátu z dôvodu dlhodobého pobytu v danom štáte a zároveň si chcú ponechať slovenské štátne občianstvo. Podľa nového znenia im to bude umožnené, ak v danom štáte majú dokladovaný pobyt aspoň 5 rokov. Novela upravila (znovu)nadobudnutie slovenského štátneho občianstva tými osobami, ktoré ho stratili od júla 2010 a spôsob nadobúdania štátneho občianstva slovenskými krajanmi (držitelia Osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí, potomkovia slovenských vystaľovalcov resp. emigrantov). Konečná podoba zákona je z pohľadu aplikačnej praxe pomerne nešťastná, nakoľko v mnohých prípadoch zavádza neistotu o spôsobe podávania žiadostí, ako aj nejasné pravidlá, akým spôsobom majú žiadatelia dokladovať skutočnosti potrebné na kvalifikované rozhodnutie príslušných úradov.

Ďalším novelizovaným zákonom bol zákon č. **310/2021 Z. z.** o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy (zákon proti byrokracii). Podľa tohto zákona sú orgány verejnej moci pri svojej úradnej činnosti povinné a oprávnené získavať a používať údaje evidované v informačných systémoch verejnej správy a v informačných systémoch. Z pohľadu praxe zastupiteľských úradov ide predovšetkým o to, že sa nevyžaduje predloženie matričných dokladov (rodný list, sobášny list, úmrtný list) za predpokladu, že tieto už boli vydané príslušnými orgánmi SR. Táto novela predstavuje výrazné uľahčenie podávania žiadostí v zahraničí, najmä cestovných dokladov maloletých, ale aj pri registrácii matričných udalostí, ktoré nastali v zahraničí a pri vybavovaní osvedčení/potvrdení o štátnom občianstve (najmä v prípadoch súvisiacich so stratou resp. odcudzením alebo skončením platnosti osobných dokladov).

Novela zákona č. **300/1993 Z. z.** o mene a priezvisku z pohľadu konzulárnej služby zjednodušuje výber mena a priezviska po sobáši, resp. v prípade narodenia dieťaťa v zahraničí, ktoré narodením získalo aj štátne občianstvo iného štátu.

Novela zákona č. **395/2019 Z. z.** o občianskych preukazoch upravila vydávanie občianskych preukazov v biometrickej kvalite vrátane odtlačkov prstov a podoby tváre tak, ako je tomu v prípade cestovných pasov. Novela umožňuje vydávanie občianskych preukazov na 1 rok občanom, ktorým nie je dočasne možné zosnímať odtlačky prstov a zavádza kód na odblokovanie zablokovaného bezpečnostného kódu.

V rámci noviel iných zákonov boli upravené ustanovenia zákona č. **404/2011 Z. z.** o pobyte cudzincov, ktorými sa s účinnosťou od r. 2023 upravili otázky potreby prechodného pobytu do 90 dní pre pracovnú silu za účelom zaškolenia a podmienky zamietnutia žiadosti o modrú kartu. Účinnosť nadobudli v r. 2022 ustanovenia zákona o pobyte cudzincov, ktorými sa zrušila povinnosť predkladať sobášny list s občanom SR, ak sobáš nastal na území SR, alebo je zapísaný v osobitnej matrike, upravila sa platnosť udelených pobytov a procesných lehôt v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov do SR spôsobeným ozbrojeným konfliktom na Ukrajine.

Parciálne zmeny zákona č. **647/2007 Z. z.** o cestovných dokladoch upravili podrobnosti spracovania biometrických údajov žiadateľov o cestovné doklady, rozšírili rozsah občanov, ktorým môže byť vydaný diplomatický resp. služobný pas.

8. ČINNOSŤ V PRACOVNÝCH SKUPINÁCH RADY EÚ, KONZULÁRNE KONZULTÁCIE

8.1. Činnosť v pracovných skupinách Rady EÚ

Pracovná skupina Rady EÚ pre víza (PS VISA)

V prvom polroku 2022 sa počas predsedníctva Francúzska konalo **5 neformálnych zasadnutí PS VISA**. České predsedníctvo zorganizovalo **5 neformálnych online zasadnutí PS VISA**.

Z dôvodu agresie Ruska na Ukrajinu sa v oblasti vízovej spolupráce diskutovalo najmä o:

- **opatreniach voči Rusku suspendovaním Dohody medzi Európskou úniou a RF o zjednodušení udeľovania víz;**
- **opatreniach voči Bielorusku rozšírením personálnej pôsobnosti** Rozhodnutia Rady (EÚ) 2021/1940 z 9. novembra 2021 o čiastočnom pozastavení uplatňovania Dohody medzi EÚ a BY o zjednodušení udeľovania víz aj na držiteľov biometrických, diplomatických pasov;
- **nariadení o digitalizácii vízových postupov;**
- **návrhu vízovej liberalizácie Kosova**, kde KOM vyjadrila, že Kosovo pokračovalo v konsolidácii pokroku v kľúčových oblastiach uvedených v cestovnej mape liberalizácie vízového režimu a preto odporúča oslobodiť občanov Kosova od vízovej povinnosti v súvislosti s krátkodobými pobytmi;
- **návrhu oslobodenia od vízovej povinnosti pre Kuvajt a Katar;**
- **lokálnej schengenskej spolupráci;**
- kaskádových modeloch podľa čl. 24 ods. 2 Vízového kódexu krajín Egypt, Ekvádor, Jordánsko, Keňa, Saudská Arábia;
- **suspendovaní dohody s Vanuatu** o zrušení vízovej povinnosti pri krátkodobých pobytoch;
- **technických špecifikáciách náhradných cestovných dokladov EÚ.**

Vízový výbor Európskej komisie (Visa Committee)

Uskutočnili sa 4 **expertné rokovania v hybridnom formáte** zamerané najmä na praktické otázky implementácie novely vízového kódexu, boli prerokované návrhy úpravy tzv. „kaskádového“ systému udeľovania víz pre viacnásobných žiadateľov a harmonizované zoznamy podporných dokumentov k žiadosti o vízum vo vzťahu k žiadateľom z niektorých tretích štátov. Riešili sa otázky implementácie čiarových kódov na vízových nálepkách, informácie na webových stránkach členských štátov týkajúce sa rodinných príslušníkov občanov EÚ, dopady predlžovania platnosti cestovných pasov niektorými štátmi na vízový proces, dlhé čakacie lehoty na podanie žiadosti o vízum a *visa shopping*, akceptovanie cestovného zdravotného poistenia poskytovaného ruskými poisťovňami.

8.2. Konzulárne konzultácie s partnerskými konzulárnymi službami

V roku 2022 sa neuskutočnili žiadne bilaterálne konzultácie s partnerskými konzulárnymi službami jednak z dôvodu doznievania reštrikčných opatrení súvisiacich s pandemiou COVID-19. Maďarsko v rámci predsedníctva V4 neuskutočnilo konzulárne konzultácie.

V rámci SK PRES V4 plánuje KONZ v marci zorganizovať konzulárne konzultácie na úrovni R KONZ štátov V4+Rakúsko.

9. HONORÁRNE KONZULÁTY

Na doplnenie profesionálnej siete zastupiteľských úradov pre výkon celého radu funkcií vrátane pomoci slovenským fyzickým a právnickým osobám využíva SR honorárne konzuláty. Po 30 rokoch vytvárania a využívania inštitútu honorárnych konzulov možno konštatovať, že Slovenská republika disponuje primeranou a funkčnou sieťou honorárnych konzulátov, ktorá je prínosom pre slovenskú diplomaciu. Ku koncu roka 2022 ju tvorilo 191 honorárnych konzulov SR v zahraničí. Pre SR je akreditovaných 84 honorárnych konzulátov iných štátov. Sieť HK SR bola v roku 2022 rozšírená o 12 nových honorárnych konzulov. Výkonom overovacej agendy je poverených 72 honorárnych konzulov (38%) a vydávaním náhradných cestovných dokladov 44 honorárnych konzulov (23%).

Konzulárny odbor predkladá každoročne do konca marca vedeniu ministerstva samostatnú správu o tom, ako ZÚ riadia, koordinujú a kontrolujú honorárne konzuláty SR. Táto správa je po schválení vedením zasielaná na všetky ZÚ ako hodnotenie a zároveň usmernenie činnosti.

10. ZÁVER

Každý občan SR v zahraničí má nárok v rozsahu platnej legislatívy využívať konzulárne služby a žiadať o poskytnutie konzulárnej asistencie bez ohľadu na skutočnosť, či sa zdržiava v zahraničí dlhodobo alebo krátkodobo a bez ohľadu na to, či SR v danej krajine má alebo nemá svoje diplomatické či konzulárne zastúpenie. Občania SR cestujúci do zahraničia sa nezriedka ocitnú v situáciách, ktoré nedokážu prekonať bez pomoci ZÚ. Úlohou konzulárnych orgánov je prijať v takýchto situáciách v rámci svojich kompetencií adekvátne opatrenia, ktoré postihnutým občanom umožnia stav núdze prekonať, a to včasne, profesionálne a empaticky. V prípade potreby, ak ide o ohrozenie bezpečnosti, zdravia či životov našich občanov, využíva konzulárna služba mechanizmus krízového manažmentu alebo možnosti vyplývajúce z medzinárodnej spolupráce.

Rok 2022 bol v porovnaní s rokmi 2021 a 2020 iba čiastočne ovplyvnený krízovou situáciou spôsobenou pandémiou COVID-19. Vo februári 2022, kedy vypukla ruská agresia voči Ukrajine, zaznamenali konzulárne úrady zvýšený počet telefonátov/emailov vo veci poskytnutia konzulárnej asistencie.

V porovnaní s predchádzajúcim rokom **bol zaznamenaný zvýšený záujem o konzulárne služby**, ktorý sa **prejavil predovšetkým vysokým počtom prijatých žiadostí o víza, cestovné pasy, občianske a vodičské preukazy a žiadostí týkajúcich sa matričnej a štátoobčianskej agendy.**

Ďalší nárast podaní prostredníctvom elektronických konzulárnych služieb potvrdzuje trend, že ich využívanie sa už dostalo do povedomia širokej verejnosti a práve krízová situácia, počas ktorej bolo potrebné regulovať počet klientov osobne prítomných pri podávaní žiadostí v priestoroch ZÚ, potvrdila potrebu ďalšej elektronizácie konzulárnych služieb a funkčných rezervačných systémov.